

Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв

Кафедра дошкільної та початкової освіти

**Використання інноваційних технологій
для самовдосконалення майбутніх
вихователів закладів дошкільної освіти
в професійній діяльності**

Посібник
для студентів спеціальності «Дошкільна освіта»,
викладачів закладів вищої освіти та вихователів
дітей дошкільного віку

Чернігів 2019

УДК 378.14.032

Рецензенти:

Тітаренко С. А. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

Олексієнко В. В. – директор закладу дошкільної освіти №26 м. Чернігова

Кошель В. М., Юрченко Н. В.

Використання інноваційних технологій для самовдосконалення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в професійній діяльності: посібник 2-ге видання, доопрацьований та доповнений для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» викладачів закладів вищої освіти та вихователів дітей дошкільного віку / В. М. Кошель, Н. В. Юрченко – Чернігів: ТОВ «Чернігівська картонажно-поліграфічна фабрика», 2019 – 150 с.

У посібнику проаналізовано загальні інноваційні тенденції в контексті євроінтеграційних і глобалізаційних світових процесів у сфері вищої, зокрема педагогічної, освіти. Проаналізовано науково-педагогічна література з означеної проблеми. Зосереджено увагу на сучасних технологіях формування професійної компетентності майбутнього педагога.

Посібник адресовано студентам спеціальності «Дошкільна освіта», викладачам закладів вищої освіти які займаються професійною підготовкою майбутніх фахівців дошкільної освіти і яких цікавлять питання оновлення змісту та технологій дошкільної освіти, вихователів дітей дошкільного віку

© Кошель В. М. 2019р.

© Юрченко Н. В. 2019р.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	5
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	8
1.1. Українська вища освіта в дискурсі глобалізаційних процесів.....	8
1.2. Інноваційність у сучасному освітньому просторі... ..	13
1.3. Упровадження освітніх інновацій в системі вищої освіти.....	18
1.4. Особливості застосування інноваційних педагогічних технологій в фаховій підготовці майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.....	22
1.5. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності.....	32
РОЗДІЛ ІІ. ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	36
2.1. Предметно-орієнтовані технології.....	37
2.2. Особистісно-орієнтовані освітні технології в ЗВО.	41
2.3. Партнерські технології (технологія співпраці).....	45
2.4. Організація проблемного навчання.....	46
2.5. Види інтенсивних технологій.....	53
2.6. Особливості застосування кейс методу при підготовці студентів до інноваційної діяльності.....	55
2.7. Психолого-педагогічна сутність інтерактивних методів навчання.....	64

РОЗДІЛ ІІІ. ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	67
3.1. Групова робота студентів. Інноваційні методи навчання в ЗВО (групові тренінги, мозкова атака, метод синектики, метод вільних асоціацій, метод кейсів тощо)....	67
3.2. Технології розвитку критичного мислення.....	72
3.3. Методика проведення дидактичних ігор у контексті педагогічних інновацій.....	76
3.4. Синанон-метод як засіб підготовки до професійної діяльності в системі «Людина-людина»	82
3.5. Мікровикладання, як іноваційний метод навчання студентів магістратури в ЗВО.....	86
3.6. Процес функціонування педагогічних технологій...	87
3.7. STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт.....	90
РОЗДІЛ ІV. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗВО.....	93
4.1. Перспективи та проблеми впровадження нових педагогічних технологій у сучасній освіті.....	93
4.2. Методичні рекомендації щодо формування готовності до інноваційної діяльності вихователів ЗДО.....	99
4.3. Діагностичний інструментарій виявлення готовності вихователів ЗДО до інноваційної діяльності.....	107
4.4. Зразки різних форм методичного навчання щодо формування інноваційної компетентності вихователів ЗДО.	121
ЛІТЕРАТУРА.....	145

ВСТУП

Суспільне дошкільне виховання на сучасному етапі свого розвитку та трансформації потребує оновлення, удосконалення, нових підходів. Дитина дошкільного віку третього тисячоліття – нова особистість, на формування якої безпосередньо та опосередковано впливають різноманітні фактори сьогодення: соціальні, природні, екологічні, інформаційні тощо. Розвиток, виховання та навчання дошкільників в умовах їх життєдіяльності розглядається теоретиками та практиками в динаміці, на гуманістичних засадах особистої та стійко зорієнтованої моделі партнерської взаємодії. Однак аналіз реального процесу життєдіяльності дітей свідчить провідчутні труднощі в реалізації індивідуалізації виховання. Дуже гостро стоїть питання про створення гуманного освітньо-розвивального середовища, спрямованого на виховання цілісної гармонійної особистості.

У центрі виховного процесу – дитина з її унікальними здібностями та задатками. Саме тому питання якості професійної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в умовах освітнього процесу закладів вищої освіти не менш важливі, ніж зміни в дошкільній освіті. Процеси змін взаємообумовлені та взаємодіють. Навчання розглядається як особистісне надбання й ціннісні здобутки.

У зв'язку з цим активізуються пошуки відповіді на запитання: «Як навчати, як створити умови для розвитку та самореалізації особистості у процесі навчання?» Значною мірою цього можна досягти, використовуючи сучасні інноваційні технології навчання, як в умовах вищого закладу освіти, так і в умовах закладів дошкільної освіти та

початкової освіти. Вихователь дітей дошкільного віку покликаний відкрити перед дитиною різноманітний світ у всіх його проявах, допомогти їй увійти в цей світ без страху, зі справжнім інтересом і любов'ю.

Даний посібник дає змогу познайомити викладачів закладів вищої освіти, які займаються професійною підготовкою майбутніх фахівців дошкільної освіти, із сучасними зарубіжними технологіями освітнього процесу та показати можливі шляхи їх інтеграції у власний досвід.

У відповідних нормативних документах (Закони «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про вищу освіту», «Про охорону дитинства»); Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття); Національна доктрина розвитку освіти в Україні) означено напрями та шляхи підготовки педагогічних кадрів дошкільного профілю. Їх спрямовано на підвищення престижу та соціального статусу, забезпечення умов для професійного і культурного зростання вихователів дітей дошкільного віку.

На підставі результатів аналізу наукових джерел виявлено, що на сучасному етапі підготовки майбутніх вихователів до застосування ІТ у закладах дошкільної освіти не стала предметом спеціального наукового дослідження. Окремі аспекти проблеми розглядали в наукових працях Л. Артемова, Г. Беленька, О. Кононко, К. Крутій, Н. Лисенко.

Особливості різнорівневої підготовки майбутніх вихователів ЗДО проаналізовано в працях Н. Гавриш, Л. Кідіної, Л. Козак, Ю. Косенко, Т. Поніманської та ін., у яких визначено педагогічні умови, інноваційні форми та методи професійної підготовки майбутніх фахівців ДО.

Підготовку педагогічних кадрів до використання інноваційних педагогічних технологій розглядали А. Будас, Л. Ващенко, Т. Демиденко, О. Комар, Л. Машкіна, С. Стрілець, О. Суховірський, І. Чорней, О. Шапран та ін. Згадані вище наукові розвідки є безсумнівним внеском у вирішення проблеми дослідження, проте у них не обґрунтовувалося поняття готовності майбутніх вихователів до застосування ІТ у професійній діяльності з урахуванням її специфіки закладів дошкільної освіти.

Все це актуалізує проблему використання інноваційних педагогічних технологій для самовдосконалення вихователів закладів дошкільної освіти в професійній діяльності яка зумовлена низкою об'єктивних суперечностей у сучасній педагогічній теорії й практиці. А саме: посиленням уваги суспільства до впровадження ІТ у освітній процес ЗДО і відсутністю дотичних наукових досліджень; зростанням вимог до якості підготовки вихователів дітей дошкільного віку закладів та реальним рівнем їхньої професійної компетентності; запитом суспільства на вихователя, здатного впроваджувати ІТ в професійну діяльність і реальним станом освітнього процесу в умовах мінливості змісту та спрямованості дошкільної освіти; невідповідністю між реаліями змісту професійної підготовки майбутніх вихователів у закладах вищої освіти України й вимогами до їхньої компетентності в закладах дошкільної освіти.

З урахуванням актуальності даної проблеми, означених вище суперечностей та необхідність їх розв'язання обрано назву посібника: «Використання інноваційних технологій для самовдосконалення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в професійній діяльності».

РОЗДІЛ І.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО
ВІКУ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Українська вища освіта в дискурсі глобалізаційних процесів

Сьогодні, імідж закладів дошкільної освіти (далі ЗДО), його рейтинг серед споріднених закладів знаходиться у прямій залежності від рівня професійної діяльності педагогічного колективу, кожного педагога, його професійних та особистісних якостей. За якість педагогічних послуг голосує дитина своїм бажанням чи небажанням відвідувати ЗДО. Зважаючи на це, проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку стають дедалі більш пріоритетними для закладів вищої освіти (далі ЗВО).

Дошкільна освіта в умовах сьогодення потерпає від нестачі та плинності кадрів, низького матеріально-технічного забезпечення та багатьох інших негараздів. Однак яскравим позитивним прикладом уваги до діяльності ЗДО є зміцнення статусу дитинства в суспільстві, що потребує нових підходів до розуміння перспектив розвитку дитини дошкільного віку в усіх суперечностях мінливого світу. Для дитини головними соціальними інституціями залишаються сім'я та ЗДО. І вихователь, за образним висловлюванням, є для дитини «денною мамою». То ж яким має бути сучасний вихователь дітей дошкільного віку?

У вітчизняній науковій літературі визначено значну кількість понять, які характеризують певний рівень розвитку та професійного становлення особистості педагога, здатного до ефективної реалізації педагогічних завдань. Серед них «професійна компетентність», «педагогічна майстерність», «професійна зрілість». Поняття «професійна компетентність» обумовлене широтою його змісту, інтегративним характером, що об'єднує такі поняття, як «кваліфікація», «професіоналізм», «професійні здібності» (за дослідженнями В. Введенського, 2003). Узагальнені результати досліджень вітчизняних науковців дозволяють виділити кілька видів компетентностей: соціально-психологічна компетентність, що характеризується як властивість індивіда ефективно взаємодіяти з людьми, які її оточують, у системі між-особистісних відносин (уміння орієнтуватись у соціальних ситуаціях, вибирати адекватні способи спілкування та ін.); комунікативна компетентність – єдність знань, вербальних і невербальних умінь і навичок спілкування; професійно-педагогічна компетентність розглядається як здатність до продуктивної взаємодії в умовах, які визначені педагогічною системою.

Зміни в галузі вищої освіти потребують перегляду підготовки майбутніх вихователів ЗДО. Досягненню успіхів у фаховій підготовці випускників ЗВО сприятиме ґрунтовне вивчення, творче освоєння та впровадження в педагогічну практику надбань вітчизняної та світової педагогічної думки. Цей процес вимагає перегляду як об'єктивних, так і суб'єктивних позицій, методологічних орієнтирів у сучасній психолого-педагогічній науці та практиці підготовки випускників ЗВО до професійної діяльності, що дає

можливість означити концептуальні засади, на яких можна удосконалити підготовку вихователів ЗДО, зокрема, підготувати їх до застосування ІТ у професійній діяльності.

Зміна динаміки і змістовних ліній сучасного історичного поступу зумовили потребу в модернізації професійної та світоглядно-методологічної підготовки сучасного фахівця. Серед об'єктивних передумов цього процесу можна виокремити такі:

1) глобалізаційні зміни (глобалізація, становлення інформаційного суспільства, світова динаміка і нова екологічна епоха, локальні конфлікти і потреба формування «громадянина світу», полікультурного виховання тощо);

2) внутрішні зміни (становлення державності, демократичні, ринкові перетворення, зміна духовно-морального клімату, загострення соціальних проблем, зокрема, бідності, демографії, екології).

До суб'єктивних чинників належать:

а) зміна ідеологічної парадигми розвитку;

б) зміна співвідношення раціонального та ірраціонального знання (науки і релігії);

в) змістовне оновлення системи гуманітарного знання (філософія, політологія, соціологія);

г) зміна загальнонаукової (природничої) картини світу.

Розвиток вищезазначених тенденцій висуває низку нових вимог до реформування вітчизняної (як і в інших країнах) вищої освіти, зокрема:

а) формування нової етики і норм поведінки та діяльності в інформаційно-глобальному світі, усвідомлення особистої відповідальності за можливість продовження буття на планеті, використання безпечних для здоров'я технологій;

б) формування у молоді інноваційної орієнтації з урахуванням необхідності подолання потенційно небезпечного розриву між двома сучасними цивілізаціями – науково-технічною і суспільно-гуманістичною;

в) поглиблене вивчення причин, засад і тенденцій сучасного цивілізаційного поступу, прав і обов'язків громадянина демократичної держави, засвоєння навичок співжиття в об'єднаному глобалізованому світі з усуненими бар'єрами для вільного руху капіталів, товарів і робочої сили;

г) загострення екологічної, демографічної, енергетичної та інших глобальних криз, що загрожують не тільки прогресу людства, а й його існуванню;

г) поглиблення розриву між успадкованими (генетичними) програмами поведінки і вимогами життя в демократичних суспільствах;

д) формування відкритого світового ринку, де домінують ті країни, котрі перетворили освіту в національний пріоритет;

е) перехід до інформаційної стадії соціального розвитку з розвиненим демократичним устроєм, де формування в системі освіти автономних і креативних особистостей стає нагальною необхідністю;

є) істотне заміщення рухомими зображеннями та звуками необхідних для традиційного текстового навчання каналів інформації, що виявляється у відсутності серед молоді прагнення до читання, оскільки це швидко її втомлює.

Освіта як жодна інша сфера суспільного життя та галузей економіки потребує інноваційного розвитку. Нові комп'ютерні технології, як показує досвід провідних університетів світу, – це основа успішності та

конкурентоспроможності вищого навчального закладу (найбільш «просунуті» технології управління називають «хмарними» платформами).

Тому для забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної освіти поруч з друкованими джерелами мають бути використані сучасні інформаційні технології, проведена широка комп'ютеризація освітнього процесу.

Зазначимо й таке: під впливом глобалізації та євроінтеграції українська освіта підтягується під один спрощений стандарт, і як наслідок відбувається усереднення, спрощення, «прискорення» освітніх процесів.

Всупереч об'єктивним суспільним закономірностям формується не стільки освітній, скільки ознайомлювальний рівень.

Сьогодні інновації у вищій школі розуміються не стільки як реалізація в освіті антропологічних і філософських концепцій людини і культури, що було характерно для другої половини минулого століття, скільки як відповідь на виклики часу, враховуючи вимоги ринкової економіки й процеси входження України в європейську світову спільноту. Причиною цього є також й переважно індустріальна модель вітчизняної економіки, застаріла або недостатньо реорганізована система освіти, відсутність стратегії формування особистості інформаційної доби.

Чи не найоптимальніше шляхи реформування освіти в Україні відповідно до завдань ринкового, демократичного суспільного розвитку та глобалізованого світу були визначені у Державній програмі «Освіта. Україна XXI століття.» та «Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті».

Принцип національної спрямованості, національного самовизначення, що підкреслює органічний зв'язок освіти з національною історією, традиціями, її роль у збереженні та збагаченні культури українського народу, має бути серед вихідних принципів реформування освітньої системи України. Вища школа повинна органічно поєднувати логіку головних вимірів освіти та виховання: загальнолюдський, етнонаціональний, на рівні певного етносу й окремої людини.

Тому особливе значення серед вихідних принципів удосконалення освіти України має принцип національної спрямованості, національного самовизначення, що підкреслює органічний зв'язок освіти з національною історією, традиціями, її роль у збереженні та збагаченні культури українського народу, формуванні національної ідентичності.

1.2. Інноваційність у сучасному освітньому просторі

У освітній діяльності результат великою мірою залежить від здатностей до навчання, які має кожна дитина. Здатність до навчання можна описати як здатність заново впорядковувати уявлення та пристосовувати поведінку, виходячи з особистого досвіду. Навчання – це активний і циклічний процес, під час якого ви впорядковуєте світ, намагаєтеся здобути знання про нього, знову обговорюєте те, що вам уже відомо, заново організовуєте існуючі знання та встановлюєте інші, нові зв'язки.

Інноваційне навчання – це навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-

адаптаційних можливостей особистості. «Система освіти створюється для людини, функціонує і розвивається в її інтересах, слугує повноцінному розвитку особистості і в ідеалі її призначення – щастя людини» (за І. Зязюном).

Для розуміння інноваційності у сучасному освітньому просторі маємо розглянути основні дефініції цього явища:

Автономія – самостійність і відповідальність кожної дитини.

Адаптивна освіта – вид освіти, яка пристосовується до рівня розвитку кожної дитини.

Базові потреби – умови для мотивації, взаємин, спроможності та автономії.

Взаємини – створення такого середовища, в якому діти відчувають себе захищеними та поцінованими.

Дидактичні форми роботи – залучення всіх дітей у навчальний процес за допомогою різних методів і прийомів.

Концепція конструктивізму в навчанні – теорія, за якої дитина розглядається як особистість, яка активно конструює знання й уявлення у процесі взаємодії з навколишнім середовищем.

Навчальний зміст – педагоги пропонують усім дітям такий навчальний зміст, який стимулює активну та вмотивовану навчальну діяльність.

Організація заняття – створення середовища, яке сприяє незалежній роботі дітей як індивідуально, так і спільно з іншими.

Рефлексія – індивідуальне та спільне розмірковування про методи роботи з дітьми.

Спроможність – педагоги посилюють упевненість дітей у власних силах.

Пріоритетними завданнями сучасної освіти є навчання: навчатися; працювати; співіснувати; жити.

Навчання навчатися полягає у виробленні вміння оволодівати та оперувати найрізноманітнішою інформацією.

Навчання працювати – здатність ефективно оволодівати професійними навичками, вміння знаходити вихід з найнепередбачуваніших ситуацій, співпрацювати в колективі.

Навчання співіснувати – розвиток таланту до налагодження соціальних, дружніх та родинних стосунків.

Навчання жити – формування у молодій людини цілісного світогляду і світосприйняття, прагнення до духовної зрілості, бути відповідальним за себе, усвідомлювати відповідальність за долю людства.

Професіоналізація педагога і входження його в інноваційний режим роботи неможливі без творчого самовизначення, в якому провідну роль відіграє його налаштованість на самовдосконалення, самоосвіту, саморозвиток, без чого неможливе забезпечення нової якості освіти.

У науково-методичній літературі визначена певна термінологія нововведення – нові форми організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери.

Інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно нового стану.

Інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог.

На сучасному етапі запорукою успіху майбутніх фахівців. Для більш результативного навчання виправдане застосування принципу наочності (використання таблиць, схем і т.д.), який може реалізуватися, на нашу думку, за допомогою комп'ютера. Таким чином викладач оптимізує та урізноманітнює процес вивчення мови. Завдяки впровадженню комп'ютера в освітній процес, пропагується свобода індивідуального вибору та вимагається відповідальне ставлення студента до власного навчання; розвивається інтелект студента як діалогізм свідомості через залучення до діалогу культур та поколінь; навчання у співробітництві, що робить акцент на необхідності розвитку індивідуальної відповідальності та комунікативних навичок для виконання спільного завдання й досягнення спільної мети; підвищення пізнавальної активності за допомогою використання проблемних ситуацій і формування мотивації студента;

формування розумових дій з чітким поділом на етапи. Отже, інновації у вищій школі передбачають:

1) організацію науково-дослідницьких та навчально-методичних робіт з проблем професійної освіти;

2) вивчення, узагальнення та поширення кращого вітчизняного, європейського та світового досвіду в цій сфері;

3) організація і проведення конференцій, семінарів, круглих столів, тренінгових курсів з інноваційних методик викладання гуманітарних дисциплін у непрофільному ЗВО. Крім того, у ЗВО України широко використовується рейтингова система контролю організації навчального процесу й оцінки знань студентів. Головна мета – це поліпшення якості навчання шляхом активізації навчальної діяльності, стимулювання активної самостійної роботи студентів, а також створення умов для здорової конкуренції.

Інновації у педагогіці пов'язані із загальними процесами в суспільстві, глобальними проблемами. Під інноваціями розуміють нововведення в педагогічній системі, поліпшення, удосконалення ходу й результату педагогічного процесу.

Нині створюється нова педагогіка, характерною ознакою якої є інноваційність – здатність до оновлення, відкритість новому. Нововведення як педагогічне поняття означає введення нового в навчально-виховну, освітню діяльність. Це може бути використання нових методів, способів дій, засобів, нових концепцій, нових навчальних програм, засобів виховання тощо.

Педагогічне нововведення означає зміни, спрямовані на покращення і розвиток виховання й освіти.

Найбільш значущими напрямками інноваційних перетворень у педагогічній системі є педагогічна система в цілому, освітні заклади, педагогічна теорія, викладач, ті, хто навчаються, педагогічна технологія, зміст освіти, форми, методи і засоби, управління, мета, завдання, результати. За глибиною перетворень в них можна говорити про сутність, якість і доцільність інновацій.

1.3. Упровадження освітніх інновацій в системі вищої освіти

Сучасна концепція професійної підготовки майбутнього вихователя дітей дошкільного віку ґрунтується на засадах гуманної педагогіки та загальнолюдських цінностях і спрямовується на творчу самореалізацію особистості.

Для науковців і практиків, які задіяні в процесі «освіти майбутніх вихователів», важливою є проблема розробки та застосування новітніх технологій, які сприятимуть якісному засвоєнню галузевих знань в єдності з індивідуально творчою самореалізацією особистості студента.

Концепція даного посібника побудована на основних ідеях теорії соціал-конструктивізму.

До основних положень цієї теорії ми відносимо:

1. Освіта – це діяльність.
2. Майбутні вихователі /діти навчаються по-різному.
3. Навчання може початися з будь-якого моменту та в будь-якому місці.
4. Багатозначні освітні завдання збільшують мотивацію.
5. Знання будуються на багатому освітньому середовищі.

6. Існуючі знання поглиблюються та поширюються новими знаннями та навичками.

7. Оцінювання та зворотний зв'язок формують освітній процес і наступну дію.

8. Навчання один з одним та один від одного.

На нашу думку запропоновані матеріали в посібнику, сприятимуть розвитку професійної компетентності майбутніх вихователів до організації ефективного освітньо-виховного процесу в роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку, розумінню сучасних поглядів зарубіжних науковців і практиків на проблему продуктивної педагогічної взаємодії з батьками вихованців. Вони також допоможуть розвивати відповідні професійні якості.

Аналіз сучасної соціокультурної ситуації дозволяє дійти висновку, що система вищої освіти в Україні формується як один з пріоритетних напрямів і ціннісних орієнтацій державності та суспільної свідомості. Проблеми виховання, освіти, розвитку молодого покоління набувають особливого значення, оскільки доля людства більшою мірою залежатиме від розвитку духовної і моральної сфери суспільства. Тому саме професійна педагогічна діяльність вихователя як носія духовних цінностей, спадкоємця поколінь покликана сприяти утвердженню гуманної, демократичної особистості, здатної до саморозвитку, самореалізації своїх інтересів та обдарувань.

Розвиток системи вищої освіти вимагає від педагогічної науки й практики вивчення і впровадження сучасних технологій та нових методів навчання дітей та молоді. Інновації в педагогіці пов'язані із загальними процесами в суспільстві, глобалізаційними та інтеграційними процесами.

Інновації в освіті є закономірним явищем, динамічним за характером і розвивальним за результатами, їх запровадження дозволяє вирішити суперечності між традиційною системою і потребами в якісно новій освіті. Сутнісною ознакою інновації є її здатність впливати на загальний рівень професійної діяльності педагога, розширювати інноваційне поле освітнього середовища у ЗВО, регіоні. Як системне утворення інновація характеризується інтегральними якостями: інноваційний процес, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал, інноваційне середовище.

Упровадження інновацій спеціально-психологічної спрямованості сприяє покращенню мікроклімату в освітньому середовищі, формує високий рівень культури стосунків між суб'єктами освітнього процесу. Інновації організаційно-управлінського типу забезпечують запровадження сучасних форм і методів управління, сприяють подоланню стереотипів консервативного стилю керівництва, формують нові партнерські відносини. Поширення інновацій системно-методологічного рівня запроваджуються у межах загальної системи. Локально-технологічний рівень інновацій передбачає апробацію особистісно орієнтованих інноваційних методів, систем на окремих об'єктах освіти. Згідно з інноваційним потенціалом нового, радикально нові ідеї – інновації в освіті, що запроваджуються на основі кардинально нових засобів (інформаційно-комп'ютерних технологій, нейролінгвістичного програмування тощо). Модифікаційними називають інновації, спрямовані на вдосконалення змісту, форм, методів освітнього процесу, організації освіти. Комбінаторними називають осучаснені

новації – освітні й педагогічні традиції, адаптовані до нового соціокультурного середовища.

Модернізація системи вищої освіти в Україні характеризується поєднанням традицій, що склалися у вищій школі, з новими ідеями, що пов'язані із входженням України у європейський та світовий освітній простір. Для системи університетської освіти характерні сучасні інноваційні тенденції: орієнтація на європейські та світові освітні стандарти, розвиток багаторівневої освітньої системи, потужне збагачення ЗВО сучасними інформаційними технологіями, широке включення в систему Internet, розвиток інноваційних технологій навчання, створення університетських комплексів, поширення дослідницько-експериментальної роботи з апробації нових навчальних планів, створення авторських підручників, посібників, навчального забезпечення, розробка освітніх стандартів, нових структур управління тощо.

Важливу роль в оновленні освітнього процесу відіграє керівництво ЗВО, викладачі, методисти як безпосередні носії новаторських підходів.

В цьому напрямку в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка активну роботу на факультеті дошкільної, початкової освіти і мистецтв здійснює кафедра дошкільної та початкової освіти яку очолює професор, доктор педагогічних наук – Світлана Іванівна Стрілець.

Так окрім організації міжнародних науково-практичних конференцій, семінарів, тренінгів було започатковано «Інноваційний курс підвищення кваліфікації педагогів «Супергерої». Основна мета якого:

- підвищити кваліфікації вихователів дітей дошкільного віку і вчителів початкових класів в інноваційному форматі;
- знайомство з освітніми трендами від українських, норвезьких, чеських учених, тренерів;
- можливість мережування, знайомств, натхнення;
- познайомити з проектом «Розвиток культури демократії в педагогічній освіті в Україні, Норвегії.

Особливість інноваційного курсу в тому, що в ньому використовуються: тренінгові підходи, європейські демократичні практики, нетворкінг, можливість вибору тем, постійний зворотній зв'язок, пост-підтримка тощо.

За всього розмаїття освітніх технологій: дидактичних, комп'ютерних, проблемних, модульно-розвивальних, кредитно-модульних та інших, реалізація провідних педагогічних функцій залишається за педагогом.

Що у свою чергу вимагає від педагога високої професійної майстерності: педагогічних і дидактичних здібностей, навичок організації освітнього процесу, здатності критично та творчо підходити до своєї роботи.

1.4. Особливості застосування інноваційних педагогічних технологій в фаховій підготовці майбутніх вихователів дітей дошкільного віку

Діти вчаться багатьом речам, у тому числі тим, яких їх навчають цілеспрямовано. У перші чотири роки свого життя діти навчаються природним шляхом. Зацікавившись певним...

ЛІТЕРАТУРА

1. Алфімов Д. В. Структурно-змістовний компонент поняття технології / Д. В. Алфімов // Наук. вісн. Донбасу. – 2011. – № 3 (15). – Режим доступу : http://almater.luguniv.edu.ua/magazines/elect_v/NN15/index.htm.

2. Апанасенко Ю. В. Педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до використання педагогічних технологій / Ю. В. Апанасенко, В. Г. Головка, В. С. Ярошевська // Український психолого-педагогічний збірник: науковий журнал – Львів, 2017. – №12 (12). – С. 5-10.

3. Артемова Л. В. Модель ступеневої підготовки фахівця дошкільної освіти у вищих навчальних закладах / Л. В. Артемова, Ю. М. Косенко // Психолого-педагогічні проблеми підготовки вчительських кадрів в умовах трансформації суспільства : матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. до 80-ї річниці НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К., 2000. – Вип. 1. – С. 84–86.

4. Артемова Л. В. Історія педагогіки України: підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Л. В. Артемова. – К. : Либідь, 2006. – 419 с.

5. Балаева Е. С. Развитие украинской школы инновационных поисков в дошкольной педагогике / Е. С. Балаева // Инновации в науке / сб. ст. по материалам XXVIII междунар. науч.-практ. конф. № 12 (25). – Новосибирск: Изд. «СибАК», 2013. – С. 134 – 140.

6. Балаева К.С. Впровадження інноваційних технологій у освітній процес ДНЗ як необхідна умова модернізації дошкільної освіти / К. С. Балаева – Запоріжжя: Вид-во ПГА,

2013. – Т. 1.: Науки гуманітарного циклу. – С. 63-64.

7. Балаєва К. С. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до застосування інноваційних технологій у професійній діяльності : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Катерина Сергіївна Балаєва. – Івано-Франківськ, 2015. – 294 с.

8. Барладим В. М. Педагогічні технології: аналіз та перспективи їх використання / В. М. Барладим // Інформаційні технології і засоби навчання : електрон. наук. фах. вид. / Ін-т інформ. технол. і засобів навчання Нац. акад. пед. наук України, Ун-т менедж. освіти Нац. акад. пед. наук України. – К.: [б. в.], 2013. – Т. 37 (5). – С. 116 – 126.

9. Березюк В. С. Інноваційні технології в ДНЗ / В. С. Березюк, О. А. Рудик – Х. : Вид. група «Основа», 2017. – 224с.

10. Вища освіта України: Інформаційно-аналітичні матеріали до засідання колегії Міністерства освіти і науки. – К., 2003. – 211 с.

11. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Гавриш Ірина Володимирівна. – Луганськ, 2006. – 46 с.

12. Галиця І. Інтелектуально-конкурентні ігри як креативний механізм активізації педагогічного, наукового та інноваційного процесів / І. Галиця, О. Галиця // Вища шк. – 2011. – №1. – С. 104–107.

13. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. / І. М. Дичківська// К.: Академвидав, 3-тє видання,

виправлене, 2015 – 304 стор.

14. Дитина в дошкільні роки : комплексна додаткова освітня прогн. / авт. кол.; наук. кер. К. Л. Крутій. – Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2011. – 188 с.

15. Добрева О. В. Особливості професійної підготовки бакалаврів спеціальності «Дошкільна освіта» у вищому навчальному закладі / О. В. Добрева // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького: збірник наукових праць. – Серія: Педагогіка. – 2010. – № 5. – С. 152-159.

16. Докучаєва В. В. Теоретико-методологічні засади проектування інноваційних педагогічних систем : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Докучаєва Вікторія Вікторівна ; Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2007. – 44 с.

17. Закон України «Про вищу освіту» // Законодавство України про освіту: зб. законів. – К.: Парламентське в-во, 2017.

18. Добрева О. В. Особливості професійної підготовки бакалаврів спеціальності «Дошкільна освіта» у вищому навчальному закладі / О. В. Добрева // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького: збірник наукових праць. – Серія: Педагогіка. – 2010. – № 5. – С. 152 – 159.

19. Зязюн І. А. Педагогічна : Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1997. – 349 с.

20. Інноваційні педагогічні технології: теорія та практика використання у вищій школі : монографія / І. І. Доброскок, В. П. Коцур, С. О. Нікітчина [та ін.] ; Переяслав-Хмельниц.

держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України. – Переяслав-Хмельницький : Вид-во С. В. Карпук, 2008. – 284 с.

21. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / П. Ю. Саух [та ін.] ; ред. П. Ю. Саух. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 443 с.

22. Нісімчук А. Сучасні педагогічні технології: навч. посібн. / А. Нісімчук, О. Падалка, О. Шпак. – К., 2000. – С. 9-15.

23. Козар Л. Зміст підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності / Л. Козар // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2013. – №3 – 4. – С. 60 – 68.

24. Крутій К. «STREAM-освіта дошкільнят: виховуємо культуру інженерно мислення» / К. Крутій, Т. Грицишина // журнал «Дошкільне виховання» – К. 2016, № 1, С. 3

25. Крутій К.Л. Дошкільна лінгводидактика : словник-довідник : понад 600 термінів, понять та назв / упор. А.М. Богущ, К.Л. Крутій. – Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2014. – 200 с.

26. Педагогічна технологія (Словник-довідник педагогічних і психологічних термінів / за ред. Кузьмінського А. І. – Черкаси: Вид-во ЧДУ ім. Б. Хмельницького, 2002. – 302 с.

27. Підласий І. Практична педагогіка або три технології: інтерактивний підручник для студентів і педагогів ринкової системи освіти / І. Підласий. – К., 2004. – С. 64 – 74.

28. Стельмах С. Використання інтерактивних методів навчання в процесі проведення лекційних занять /

С. Стельмах // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2011. – № 39(2). – С. 184–190. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ppps_2011_39\(2\)__29.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ppps_2011_39(2)__29.pdf).

29. Стрілець С. І. Інновації у вищій педагогічній освіті: теорія і практика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів [2-ге вид. допов. і переробл.] / С. І. Стрілець. – Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2015. – 544 с.

30. Стрілець С. І. Теоретико-методичні засади підготовки вчителів початкової школи засобами інноваційних технологій / С. І. Стрілець // Проблеми соц. роботи: філософія, психологія, соціологія. – 2013. – № 2. – С. 125-130.

31. Стрілець С. І. Формування життєвих компетенцій дошкільника з опертям на гуманістичні тенденції вітчизняної літератури / С. І. Стрілець, О. В. Сазонова // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. – 2017. – Вип. 5. – С. 128-133. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDUP_2017_5_24

32. Стрельніков В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МППК ПУЕТ / В. Ю. Стрельніков, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.

33. Зіборова В. В. Формування інформаційної компетентності викладача [Електронний ресурс] / В. В. Зіборова // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2010. – № 8 (195) – С. 64-67. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlush/Ped/2010_8.pdf.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

КОШЕЛЬ ВІТАЛІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри
дошкільної та початкової освіти Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

ЮРЧЕНКО НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

директор Омелянівського закладу дошкільної освіти
загального розвитку Козелецької селищної ради
Козелецького району Чернігівської області

**«Використання інноваційних технологій
для самовдосконалення майбутніх
вихователів закладів дошкільної освіти
в професійній діяльності»**

Підписано до друку 24.10.2019 р. Формат 60х90/16
Обсяг 7,3 друк. арк.
Наклад 20 прим. Зам. № 1004

ТОВ «ЧЕРНІГІВСЬКА КАРТОНАЖНО-
ПОЛІГРАФІЧНА ФАБРИКА»
м. Чернігів, вул. Любомира Бондарчука, 26
тел./факс: (04622) 3-36-86, бух. (0462) 67-65-45
karton17@ukr.net